

Universeele aanbidding. De zegen is toch alleen daar, waar in den Naam des Heeren wordt bijeenvergaderd onder de wettig gekozen ambtsdragers.

Maar er is hier nog iets anders op te merken. We moeten hier nog terugkomen op het punt dat in het vorig artikel reeds werd aangeroerd: Deze wereld kan gedachten over God en godsdienst hebben omdat ze Gods openbaring heeft gehad. Maar deze wereld kan geen goede gedachte zich vormen over de verhouding van God en mensch en over de taak van den mensch en zijn toekomst, zoolang ze het evangelie van Jezus Christus en het Woord Gods veracht. Ze heeft slechts de armoedige overblijfselen van de oorspronkelijke openbaring en ze kan slechts „in ongerechtigheid ten onder houden“ wat God zelf in den staat der rechtvaardigheid aan de eerste menschen mededeelde.

Met het oog daarop heeft de christen en de gansche christelijke kerk dan ook een zeer ernstige roeping. De christen die leeft bij het Woord Gods, moet het evangelie van Gods genade bekend maken niet het minst onder de volken, die de leeringen van Boeddha of Mohammed volgen. Want de christelijke kerk staat alleen in de wereld met de prediking van den middelaar Gods en der menschen, den mensch Jezus Christus. Er is bij de godsdiensten van het Oosten wel een zoeken en tasten naar redding en verlossing, maar er is toch bij al de volken die leven buiten het licht van Gods bijzondere openbaring niet een kennis van den Zaligmaker van zondaren. Er is bij hen die leven bij allerlei geheimzinnige plechtigheden en afgodische handelingen niet een blijde jubelkreet als bij degenen die toegebracht werden tot de kerk des Heeren: Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God door onzen Heere Jezus Christus. (Rom. 5:1).

Zoo staat de gemeente van Christus met haar belijdenis van het middelaarschap van Christus alleen in de wereld, in een afgezonderde positie. En met deze belijdenis moet de kerk de wereld ook doortrekken. Zowel aan afkeerige Joden als aan fanatieke Mohammedanen moet de prediking gebracht worden: Geloof in den Heere Jezus als den van God gegeven Middelaar. Alleen door in het geloof te komen tot den Christus der Schriften zal er redding zijn voor een volk dat in ongelooft gevangen is. Alleen door te vluchten tot Jezus Christus zal er voor dengene, die gebonden is door een eigenwillig Jodendom of een fanatiek Mohammedanisme, levensredding bestaan.

Het is er dus ver vandaan, dat een christen met vrijmoedigheid naar den eeredienst der Soeff's zou kunnen gaan om daar deel te nemen aan een universeele aanbidding. Integendeel, hij moet zoo haastig mogelijk al degenen, die in de strikken van het ongelooft gevangen zijn, roepen tot geloof en bekeering.

D.

H. M.

UIT DE SCHRIFT

Gods limitatie.

Och, Heere! ik ben geen man wel ter tale... want ik ben zwaar van mond, en zwaar van tong. Exodus 4:10.

Wij zijn allemaal geboorneerde menschen.

Wij hebben onze grenzen.

De grenzen van ons weten, en van ons kunnen, en van ons durven, en van ons gelooven, en van ons vertrouwen, en van onze liefde, en van onze hoop.

Die grenzen hebben we zelf niet getrokken.

God heeft die limitaten gesteld, door Zijn limitatie, Zijn begrenzing van onze persoonlijkheid.

Die grenzen liggen niet open en bloot; ze zijn niet gemarkeerd met prikkeldraad. Gods onzichtbare hand heeft ze getrokken, en Hij weet precies waar ze liggen. Hij alleen. Daarom roept Hij Zijn kinderen nooit buiten de grenzen van wat voor hen, door genade, en met Zijn hulp en kracht, mogelijk is. Dat is nu het groote verschil tusschen goddelijke en menscheijke roeping. Menschen kunnen ons een taak opleggen, die te zwaar is voor onze schouders. Men kan ons wel alles maken, maar we kunnen niet alles zijn. Het gaat soms boven onze kracht. Men dringt ons dan over onze eigen grenzen heen. En dat wrekt zich. Zoo komt het vóór, als menschen u wat opleggen, dat zij ten onrechte zeggen: dat kunt gij best volbrengen! zij verleggen dan uw grenzen naar buiten. Maar evenzeer komt het dan vóór dat gij zegt: ik kan dat onmogelijk doen; daar zijn mijn krachten en gaven ontoereikend toe. Gij zijt dan te goeder trouw, het kan zelfs zijn dat gij gelijk hebt; doch het kan ook wezen, dat uw over-groote bescheidenheid u parten speelt, en ge uw grenzen naar binnen hebt verlegd, terwijl ze veel verder strekken.

Maar als de Heere zelf ons roept tot een taak, dan baat de wet der zelflimitatie niet; want de Heere weet wel waar de grenzen van ons vermogen liggen; de taak die Hij ons oplegt, blijft daar altijd binnen, ook al meenen wij van niet.

Zie het aan Mozes. De Heere geeft hem de groote opdracht om Zijn volk te bevrijden, het uit te leiden uit Egypte. Veel werd daartoe van Mozes gevraagd; hij moest naar Farao gaan en dezen bevelen Gods volk te laten trekken. Hij moest dat volk onderwijzen, het gewillig maken en organiseren tot den uittocht. Hij kreeg opdracht na opdracht. Maar ze lagen allen binnen de grenzen van zijn kunnen en kennen, mits hij zijn kracht zou zoeken bij zijn God. Want toen de Heere God dien sterken geest van Mozes als een instrument bereid had, toen had Hij op geheel deze taak gerekend. De gaven daarvoor benodigd had Hij in Mozes' persoonlijkheid ingelegd; daartoe was ook dienstbaar geweest dat Mozes onderwezen was in alle wijsheid der Egyptenaren en aan het hof van Farao was grootgebracht. De ruwe steen was geslepen tot een juweel. De Heere wist alles wat in Mozes zat, en wat er dus uitkomen kon voor het groote werk, dat hem werd toevertrouwd.

De Heere kende Mozes' limitatie door en door. Maar Mozes zelf zag de limitaties anders. Zijn grenzen krompen hoe langer hoe meer in, terwijl God met hem sprak. Heere, wie ben ik, dat ik tot Farao zou gaan en dat ik de kinderen Israëls uit Egypteland zou voeren?

Dat was zijn eerste limitiet. Toen de tweede: wat moet ik zeggen tot de kinderen mijns volks? Toen de derde: zij zullen mij niet gelooven, noch mijn stem hooren. Toen de vierde: och, Heere, ik ben geen man wel ter tale, noch van gisteren, noch van eergisteren, noch van toen af toen Gij met uw knecht gesproken hebt, want ik ben zwaar van mond en zwaar van tong. Och, Heere, laat er dus een ander door U gezonden worden! Dit alles scheen bescheidenheid, en gepast gevoel van geringheid. Maar het was tenslotte onwil om de limitaties Gods te erkennen. En dat is geen kleinigheid, want dat raakt de eer van den Rijksvorst, die gesteld is over het koninkrijk. Daarom vertoornde God zeer op Mozes. De Heere rukte diens eigen geplaatste grenspalen uit, waarbij zijn kunnen, zijn denken en spreken en leiding-kunnen-geven ophield, en dreef hem verderop, naar de limitieten die zijn God gesteld had. Tot zoover zou hij kunnen gaan en moeten gaan. Neen, de Heere vroeg niet het onmogelijke van hem. Maar daarom juist duldte hij niet dat Mozes de limitatie aangeeft, van wat hij alzo doen en spreken en niet doen en niet spreken kan.

Die grenzen stelt God, die de koninkrijken afmeet, en ook de maat bepaalt voor wat ieder Zijner kinderen en mede-arbeiders zal kunnen.

En wat komt het dan menigmaal anders uit dan zij verwachten!

Want die zware mond en die zware tong van Mozes, welke hij zijn zwakheid achtte, nu, die is juist zijn kracht gebleken, toen zijn God die aan-ranste met het vuur van Zijn Geest.

Wat geeft dit een vastheid en troost; ook voor allen die tot zooveel geringer taak geroepen worden dan die van Mozes, en wier krachten en talenten dus kleiner kunnen zijn; maar dit geeft hun geen recht die krachten en gaven ondankbaar te verkleinen, en voor zichzelf de limitieten te stellen, die God bij hen niet overschrijden kan. Hier schuilt een zonde, die veel werk bederft in de kerk en in het koninkrijk Gods. Geroepen, die te klein van zichzelf denken, omdat ze te klein van hun God denken. Wie werkelijk geroepen is van Godswege en zijn dat niet al Zijn kinderen, hetzij in of buiten een speciaal ambt? en zich voor die roeping gesteld weten, die doen zonde, als ze veronderstellen, dat God zich bij hen vergist in de grenzen, en van hen meer vraagt dan ze vermogen. Ik spreek niet van degenen die zichzelf in hoogmoed overschatten en groote gedachten hebben van den afstand, die er bij hen is tusschen grens en grens in het vermeende ruime rijkgebied van hun geest, en daarom verontwaardigd zijn dat anderen daar geen oog voor schijnen te hebben. Neen, het gaat hier over de opechten, die in ootmoed gering van zichzelf denken, maar zich moeten laten corrigeren door de roeping van hun God, die altijd op het gebed, en in de geloofsgemeenschap met Christus, kracht naar kruis, maar ook kracht naar taak geeft.

En als we dan, als Mozes, heengaan tot onze roeping, zij het al met een bevend hart, dan zal het wel aan den dag komen, dat God zich niet vergist met Zijn limitatie, en dat Hij precies weet, hoe geboorneerd zijn kinderen zijn. Dan kunnen ze dikwijls veel meer dan ze ooit vermoed hadden. De kleine kaarsen geven veel licht. En de kleine krachten doen groote dingen, omdat Christus' kracht in zwakheid wordt volbracht.

F. C. M.

MEDEDEELING.

Enkele toegezegde stukjes (ook een ingezonden) wachten reeds enige weken. Dit komt van herhaalde bezetting van mijn voor „De Reformatie“ bestemde werkdag door anderen arbeid.

Volgende week hoop ik den gewonen dag weer vrij te hebben.

Dan hoop ik alles af te doen wat achterstallig was.

K. S.

KERKELUK LEVEN

Een alarmkreet. (II.)

We merken nog op, dat ook prof. Waterink zelf in zijn beschouwingen meer dan eens de gedachte, dat zo met de belijdenis te verbinden zouden zijn, heeft gevoeld, onder gelijktijdige openlijke erkenning, dat ze toch wel niet tot den inhoud der eigenlijk gezegde dogmatische inzichten der vaders van de confessie te rekenen zouden zijn. We kiezen enkele voorbeelden.

In zijn 2en druk van „De oorsprong en het wezen van de ziel“ zegt prof. Waterink, dat het cretanisme (volgens hetwelk God de ziel van iederen mensch afzonderlijk schept) in den vorm, waarin het tot dusver veelal werd voorgedragen, met het oog op onderscheiden feiten toch onhoudbaar is“ (5). Een van beide nu: hij meent, dat al wat de belijdenis aan anthropologische uitspraken geeft, geheel en al omgaat buiten de kwestie van het cretanisme, of — hij maakt in dezen zich los van de dogmatische inzichten van haar vaders. Wat ook anderen doen. We vinden 't heelmaal niet erg. We vragen slechts naar beteekenis en waardij van zijn alarmkreet.

Op bl. 10 heet het: „Ja, ik ben een lichaam“. Dat ondergeteekende het niet gelooft, doet niet ter zake. Guido de Brès geloofde het óók niet. En dat doet wel ter zake ditmaal.

Op bl. 35 heet het: dat niet alleen Calvijn, maar ook Ursinus, twee vaders dus van belijdenisschriften, aan het cretanisme de voorkeur gaven, of overtuigd cretanisten waren. Maar ook nu bevestigt het stelsel prof. Waterink niet. En dit „onvoorwaardelijk“ (114) verzet tegen het cretanisme staat bij den schrijver werkelijk niet los van de manier, waarop hij de belijdenis „leest“ en „verklaart“. Op bl. 68 heet het, dat het cretanisme in zijn exclusieven vorm geen verklaring vinden kan voor de „psychische saamhangigheid“, die er volgens prof. Waterink moet bestaan tusschen de menschen, overeenkomstig de Schrift en de gereformeerde dogmatiek.

Het zij zoo, — we laten hier deze kwestie onbesproken. Verder gaand, vraagt nu de schrijver:

„Zoo rust dan Christus' verdienste op de verwantschap met ons. Maar indien de zielen niet aan elkaar verwant zijn, waarom moest dan Christus ook lijden naar de ziel?“

Of:

„Het was noodig, dat de menscheijke natuur voor de zonde betaalde. Daarom moest Christus in de menscheijke natuur lijden.“

De menscheijke natuur houdt, volgens schrijver, lichaam en ziel beide in; en als hij dan in artikel 18 van onze belijdenis leest, dat Christus niet alleen de menscheijke natuur voor wat het lichaam betreft heeft aangenomen, doch ook een ware menschenziel, opdat hij een waar mensch zou zijn; en als de confessie dan vervolgt dat Hij beide (lichaam en ziel) moest aannemen omdat ook beide verloren waren door de zonde, — dan denkt prof. Waterink daarbij, blijkens het bovenstaande, deels andere dingen dan Guido de Brès, de opsteller onzer belijdenis. Hij construeert anders. Anders ook dan Ursinus, vader van den catechismus, die over het ontstaan der ziel heel anders denkt (ed. Bremen, 1823, 53), en ook over Christus' noodzaak van lijden naar de ziel (309).

Trouwens, op welk punt van zijn proeve van anthropologie verschilt prof. Waterink eigenlijk niet van de opstellers der confessie? De dogmatiek van vroeger leerde de ondeelbaarheid der ziel; prof. Waterink (140) oordeelt, dat met de ondeelbaarheid der ziel in den ouden vorm niet best te werken valt.

Op bl. 159 verklaart prof. Waterink (terwijl hij, 't is de tweede druk, zich reeds verweert tegen de bedenkingen van apollinarisme, die tegen hem ingebracht zijn):

„dat Christus een menscheijk pneuma (geest, K. S.) had, wordt nergens in de Schrift gezegd, en ook nooit verondersteld.“

Nu spreekt de confessie, b.v. in art. 19, duidelijk van den menscheijken Geest (hoofdletter bij Müller) van Christus. Hoe leest prof. Waterink nu de confessie? Zeker niet op de manier van Guido de Brès! Want als die tegen de Wederdoopers van leer trekt, o.m. wijl zij „dese vervloekte Ketterye van den Apollinaren gheleert“ hebben (168a), dan merkt hij (Wortel, Oorsprong, ende Fundament, etc., vertaling Amsterdam, 1589) op (164b):

Maer men moet wel ernstich secht-nemen, dat den naem van Gheest in den persoon Christi, op twee manieren te verstaen is. In den eersten verstaet men daer door (nae het ghemeyn spreken der heyligher Schrift) de menscheijke Ziele, die in des Menschen lichaem woont, ende door welcke het Lichaem zijn natuerlijk leven heeft. Ende dese Ziele ofte natuerlijken Gheest des Menschen heeft in het Lichaem Christi gheweest, midts dat hy een soo waerachtich Mensch was, als hy een waerachtich Godt is. Maer vele van den Wederdooperen versaken opentlijk „dat Christus eenen Menscheijken gheest gehadt heeft, ende als wy daer van spreken, so spotten sy met ons“.....

Onnoodig te herinneren, dat de Brès hier geest en ziel vrijwel gelijk neemt: